

Gruppverksamhet med barn till missbrukare

Thomas Lindstein. **Vändpunkten. Att arbeta med barn till alkoholister.** 232 sidor. Stockholm: Förlagshuset Gothia, 1995. Pris ca 150 kr. ISBN 91-7205-023-3.

Recensent: socionom Margareta Axelsson-Östman, barnpsykiatriska kliniken, Universitetssjukhuset, Lund.

Såväl Socialstyrelsen som alkoholpolitiska kommissionen räknar med att 10–15 procent av alla barn i Sverige växer upp i en familj där en eller båda föräldrarna missbrukar alkohol.

Annorlunda angreppssätt

Mycket av den tidigare forskningen kring barn till missbrukare har haft sin utgångspunkt i den endimensionella förklaringsmodell som beskriver barnens situation och förutsägbarheten om deras förutsättningar i livet.

Forskaren Thomas Lindstein vid Socialhögskolan, Stockholms universitet, väljer ett annat angreppssätt när han ombeds utvärdera anhörigverksamheten för barn till alkoholmissbrukare. Ersta Vändpunkten, som drivs av Ersta Diakonisällskap.

Genom att förena utvecklingspsykologiskt och socialpedagogiskt synsätt vill han dels genom projektet åstadkomma kunskapsuppbyggnad när det gäller barns förståelse och bearbetning i olika åldrar av föräldrars alkoholmissbruk, dels beskriva, analysera och värdera den pedagogiskt orienterade barngruppsverksamheten. Detta skapar en möjlighet att utifrån utvecklingspsykologisk kunskap och utvärdering av en konkret verksamhet utveckla metodiken i barngruppsverksamheter av ovanstående slag.

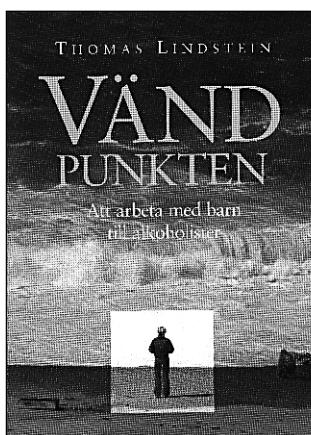
Optimistiskt tema

Redan som titeln »Vändpunkten» antyder blir temat för denna analys, till skillnad från tidigare forskningsinriktning, att barnet i sig besitter en förmåga att med stöd och fri vilja välja att inte fortsätta den utstakade vägen.

Lättläst kunskapsöversikt

En styrka i boken är att den på ett lättläst sätt ger en omfat-

NYA BÖCKER

tande, sammanfattande kunskapsöversikt av alkoholmissbruk utifrån barnens upplevelser. Familjemönster i alkoholistfamiljer, familjemönster och behandlingsresultat, barnens uppväxtvillkor, överlevnadsstrategier samt symtom redovisas. Dessutom presenteras känd forskning om barngruppsverksamhet för barn till missbrukare.

Läsaren ges också en fyllig inblick i den teoriram av de utvecklingspsykologiska och gruppanalytiska perspektiv som författaren och forskningsprojektet utgår ifrån.

Deltagande observation

Genom en generös, ibland kanske något för detaljerad, beskrivning av olika barns beteende i gruppen, till stor del baserad på författarens deltagande observationsstudier, ges läsaren en inblick i det enskilda barnets upplevelser av skam, ångest, rädsla och social splittning.

Men boken beskriver dessutom barnens olika vägar till utveckling för att nå till sina drömmar om lugn och stabilitet i livet med ett hopp och en tilltro om återförening med den missbrukande föräldern. Framför allt präglas hela beskrivningen av en stark sympati för Ersta Diakonisällskap och för de erfarna gruppledarnas inneboende kapacitet för sin uppgift, trots att positiva resultat för några av de enskilda barnen under projektets uppföljningstid inte visat sig.

Verktyg till vändpunkter

Efter genomläsning av Thomas Lindsteins »Vändpunkten» ges man som läsare tillgång till ytterligare verktyg, vilket gör andra vändpunkter

möjliga, vare sig man arbetar med människovård inom barn- eller vuxenpsykiatri, stöd till familjer från Socialtjänsten eller kanske endast vill ge sig själv möjlighet till ytterligare personlig tillväxt genom dessa reflektioner. •

Patientbok om smärta

Tomas Ekström. **Smärtans labyrint.** 144 sidor. Eget förlag. Pris ca 320 kr. ISBN 91-630-4240-1.

Recensent: överläkare Lars-Olof Nordfors, smärtsektionen, anestesi- och intensivvårdskliniken, Danderyds sjukhus, Stockholm.

Denna bok vänder sig i första hand till patienter med långvarig smärta. Uppropet känns angeläget och bra, då denna patientgrupp är mycket stor och komplexiteten i smärtproblemet är enorm. Målsättningen är att ge patienten fördjupad kunskap och eventuellt egen insikt i det subjektiva symtomet smärta.

Sakliga brister

Det ställer stora krav på saktighet för att Ariadnes tråd skall kunna leda läsaren ut ur labyrinten. Författaren inger ett hopp »att det alltid finns en väg ur labyrinten». Tyvärr trasslar innehållet in sig i en »algologisk» retorik som bygger på en egen syn och inställning till stora delar även om inspirationskällan är IASPs grundare (The International Association for the Study of Pain).

Icke adekvata definitioner av viktiga fundamentala begrepp inom den smärkliniska verksamheten finns. Exempel: Smärta är inte detsamma som elektriska signaler i våra nervbanor. Det är först när signalen når hjärnan och blir medveten som smärta erfars. Exempel: En cancerrelaterad nociceptiv smärta med duration mer än sex månader skall inte definieras som kronisk. Flera exempel finns.

Smärtframkallande organsdysfunktion eller patologi varvas med det egentliga begreppet kroniskt smärtsyndrom. Orsakssamband och förkla-

ringar till smärtkomplex koppelade till organpatologi har delvis tveksam vetenskaplig diskussionsgrund. För den icke initierade läsaren finns en fara i att, som sker, blanda generella giltigheter med oegentligheter. Direkt stötande är diskursen om cancersmärter. Förnumstiga pekfingrar svärtade med ältande truismen kan missuppfattas och missleda.

Hjälp till självhjälp

När författaren renodlar diskussionen mot »kroniska smärtsyndromets» orsaker och behandling lyfter boken och ger en bra översikt också över sekundär symtomflora. Den smärtkliniska diagnostiken mot smärtekategoriseringen (en hörnsten i verksamheten) för riktade symtomatiska åtgärder är svår att utläsa. Behandlingskapitlet lämnar läsaren kvar i labyrinten. Rent negativa effekter av etablerade behandlingsprogram markeras dock på ett bra sätt liksom hjälp till självhjälp vid »det kroniska smärtsyndromet».

Konkurrerar med gratisfoldrar

Människor som lider av långvariga smärthandikapp behövs ökad självinsikt och kunskap. Sjukvården saknar här ännu resurser. 1996 är »Smärtans år» i Apoteksbolagets regi. Många specialistsakkunniga har bidragit med didaktiska texter i informationsblad och foldrar som finns gratis att hämta på enskilda apotek. Kära patient, läs dessa så leder Ariadnes tråd dig ut ur labyrinten. Dessutom slipper du kostnaden. Hon räddade Theseus med sin tråd. Han ratade henne dock sedan. Ariadne gifte sig med vinguden Dionysos till hennes stora lycka. Alkohol är inte bara ett gift – ett intryck som annars påtagligt markeras. •

Vägvisare för stressade kvinnor

Marianne Larmén. **Kvinnors vägar ut ur stressen.** 238 sidor. Stockholm: Rabén Prisma, 1996. Pris ca 240 kr. ISBN 91-518-2826-X.

Recensent: företagsläkare May Strandberg, Previa-Rikshälsan, Falun.

»Kvinnors vägar ut ur stressen» är en titel som täcker inne-